Ч. 88 (11.056). Львів, четвер 21. квітня 1927. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Кертична робота.

Львів, 20. квітня 1927.

Головною метою завойовника — покорити поневолених, знищити основи їх істнування, зломити їх опір, перемінити їх в глину, з якої можнаб ліпити фігурки по своїй волі і вподобі. Завойовник, розпоряджаючи фізичною силою і всіми засобами влади, звичайно приноровлюючи неетичну девізу: „мета усвячує засоби", не зупиняється перед нічим, щоби тільки здійснити свої заміри. Однак не все може він досягнути свою жертву чисто зовнішніми засобами. Можна ту жертву ограбити з матеріяльного майна, можна зупинити її духовий розвиток, можна обдерти її з політичних прав, знищити її культурно й економічно, однак як довго вона є морально сильна, внутрішньо суцільна, так довго успіхи противника є тільки частковими, однобічними, на довшу мету нерішаючими. Та коли противникові поведеться вдерти у нутро поневоленого, насадити там свою експозитуру, защіпити заразні розкладу, тоді горе поневоленому. В своїх еманципаційних змаганнях він, обеззброєний матеріяльно і духово, нищений фізично, калічений культурно, мусить не лише ставляти опір завойовникові, але й його організм мусить боркатися із заразнями, защіпленими у його нутрі. Ясно, що треба дуже міцного, незвичайно здорового організму, щоби він міг побороти цей подвійний натиск, щоби був у силі навіть пасивно протиставитися не лише всесильности противника, але й кертичній роботі його внутрішньої експозитури.

Звичайно перший і головний удар спрямовує пануючий проти інтелігенції, найсвідомішого елементу, екстракту народньої маси, а одночасно намагається народ притягнути до себе. Коли та інтелігенція є матеріяльно незалежна, то завойовник конфіскує її майно, пролетаризує її, зводить до маєткового зера. Коли ж вона служива, залежна від держави, то усуває з-під неї основу істнування. Після цього вступного акту, чужа влада одних ломить при помочі репресій, а других перетворює в німі урядничі автомати, зберігаючи за ними їх службові становища. На всякий випадок переводить вона ще й розсіяння інтелігенції поза національною територією поневоленого народу, щоби таким чином відірвати її від рідного грунту, перенести в чуже окруження, обкутати її чужою атмосферою, надихати її чужим духом і провести на ній денаціоналізаційний експеримент.

Проти тієї інтелігенції, що — будучи незалежною безпосередньо від нової влади,— старається гнобитель звернути гнів народньої маси. Мовляв, вона є виновницею горя народа, вона підюдила його на „злочинний" акт, вона підшіптувала масі нездійснимі мрії, вона стояла на чолі „ребелії". І якщо маса хоче вберегти себе перед наслідками катастрофи, то перш усього мусить відкинутися від своєї інтелігенції, мусить шукати собі „нових провідників", розуміється, приємливих не для народу, лише для влади. Тих „нових провідників" влада вже має готових. Є „генерали", тільки треба їм створити армію. І вся журба влади міститься в заходах біля створення армії, яка моглаб створити опір маси.

Завойовник, не покладаючись виключно на свої сили і безпосередні засоби, старається вдертися в народню гущу при помочі здеморалізованих, продажних елементів. Дискваліфікація інтелігенції і сепарація народньої маси від неї — це перший етап. Другий — то заколот у самій масі, сіяння недовір'я між нею і зневіри у власні сили. Ограбивши народ, позбавивши всіх ресурсів, відділивши його від інтелігенції, завойовник намагається спершу приєднати його до себе охлапами таки з його власного майна, вчора загарбаного, а осягнувши це, ще глибше його затоптати.

Історія дає нам безліч зразків цеї випробованої поведінки завойовника. Московщина, бажаючи покорити Україну, що добровільно приєдналася до неї, повела у відношенні до інтелігенції розкладову акцію. Одних наділювано почестями, а других запроторювано в Сибір. Поруч з тим Московщина все виступала обороницею української черні перед українським панством—на те, щоби опісля, приборкавши самостійницькі елементи, повернути назад народ у безпросвітних рабів, кріпаків, власницьке вічне тягло панства московського й обмоскоденого. Таку саму політику повела Москва в Польщі після повстань, а особливо після 1861 р. Хитрій політиці Москви вдалося було перетворити польське селянство в яничарів.

Тепер московську політику перенесла відроджена Польща на наш грунт. На урядничій і професійній інтелігенції та на інтелігентному селянстві переведено вже всі можливі спроби і приноровлено всі заходи. На черзі кертична робота в народній гущі, щоби при допомозі продажного шумовиння і здеморалізованих елементів досягнути український народ в його нутрі, поцілити його в саме серце, розвалити народню єдність, вхопити за горло народню масу руками купленого хама.

Очевидно, ці заходи не нові. Скоро тільки на нашій території всадовилася влада відродженої Польщі, рівнобіжно з девастаційною акцією розпочалася й кертична робота. Львівська дефензива з п. Тильком і „народові" україножерні партії (головно всеполяки і пястівці) взялися за творення морально розбишацьких ячейок серед нашого народу. Демянчуківщина („Пробій"), твердохлібщина („Обнова"), яцківщина („Рідний Край"), залуччина, ільківщина, ольховищівщина, гореминківщина і даниловичо-стовпюківщина — це етапи того жагучого, постійного і послідовного вриву в народню гущу. Розуміється, що й дефензива — так сказатиб — у власному заряді не проминала ніяких кертичних спроб, чого висловом був налет ефемеридної саранчі п. н. „Хлопска Правда". На честь нашого народу треба сказати, що всі ворожі затії досі не мали ніяких або майже ніяких успіхів у користь противника. Наша народня маса виявила небувалий гарт волі і подиву гідний відпір проти ворожих затій. Ніодна з поневолених країн не може похвалитися такою моральною силою, як наша, до тогож примушена вести охоронну акцію проти розкладового інтернаціоналізму. Який великий і могутній німецький нарід, а поведінка німців у Надренщині під французькою окупацією виявляє дуже богато до бажання. Теж саме можна сказати про німців у Чехословаччині, а навіть у Польщі. Український нарід морально не скапітулював.

Не диво, що це викликує крайну лють противника. Не диво, що він розпочав новий, широко закроєний наступ на душу нашого народу. Висловом цього є вивінування „санаційним" урядом марш. Пілсудського деструктивної і деморалізаційної хлібоїдщини у великі матеріяльні засоби і встесторонню адміністраційну підтримку. Якраз тепер дефензива і її агенти та продажні чури находяться в офензиві. Деморалізаційну базу поширено, притягаючи в склад хлібоїдської фаланги крім покидьків українського громадянства майже все старе москвофільство, себто всі чинники, противні українським еманципаційним змаганням. Воєвідські „зїзди" у Тернополі і Львові доказують, що по наказу згори пускається в маси деморалізаційну хвилю. Одночасно ті платні гієни мають засвідчувати благодати польського режиму і „добробут" нашого селянства під „санаційною" владою.

Кертична робота в повному ході, деморалізаційний наступ в кульмінаційній точці розвитку. Та дефензивні штабовці і їх чури, не знаючи характеру нашого селянства, не здають собі справи з моральної сили нашої маси. Вони все мірять власною міркою. З гордістю можемо твердити, що їх зусилля даремні, що остання генеральна офензива матиме ті самі наслідки, що і всі попередні. Опору нашої маси ніхто не зломить. Однак ця офензива, ця кертична робота по царським зразкам є характеристична для сучасних польських державців, для тих, що боролися за волю свого народу і з корінем нищили зраду і продажність.

З нашої кооперації.

Поширення праці Народньої Торговлі, Краєвого Союзу Споживчого у Львові.

Під кінець 1926 р. усталила Рада Ревізійного Союзу Українських Кооператив у порозумінні з Видилом Праці Народньої Торговлі і Центросоюзу напрямні праці Народньої Торговлі, як Краєвого Союзу Споживчого.

З днем 1. січня 1927 р. працює Народня Торговля як фаховий організаційний і господарський осередок міської споживчої кооперації чисто рочдельського типу і продовжує свою діяльність як товарова споживча гуртівня для господарсько-споживчої кооперації, обєднаної в Центросоюзі згідно з договором, заключеним з Центросоюзом дня 23. жовтня 1925 р.

Праця Народньої Торговлі пливе отже двома руслами: самостійним і порученим. Самостійна праця Народньої Торговлі вкладає на неї право й обовязок організувати міського споживача в самостійні споживчі кооперативи, згладно отвирати для міського споживача власні склади. Під сучасну пору істнує в краю 32 міські споживчі кооперативи. Акція обєднання їх в Народній Торговлі вже розпочата. З Народньою Торговлею співпрацює 12 міських споживчих кооператив, які користуються всіми пільгами і допомогою, яку дає Народня Торговля, як їх організаційний і господарський осередок. Зокрема міські споживчі кооперативи користуються вже товаровим кредитом Народньої Торговлі.

З почином 1927 р. працювала Народня Торговля на користь міського споживача через своїх 19 складів, з яких останній засновано в році 1918. Після цього часу Народня Торговля, яка згідно з програмою Комітету Організації Кооператив мала стати осередним Союзом помічничої споживчої кооперації українського рільника, припинила відкривання власних складів, даючи першенство відкриванню Повітових Союзів Кооператив по містах, які то Союзи мали стати посереднім звеном між краєвою централею і сільською кооперативою. Колиж повстав згідно з ухвалою IV. Краєвого Кооперативного Зїзду одноцілий, мішаний господарсько-споживчий осередок однотипних господарсько-споживчих кооператив села, а співпраця з ним довела до розмежування ділянок праці між Центросоюз і Народню Торговлю, приступила Народня Торговля у 1927 році до дальшого відкривання своїх складів. Склади ці отвирає Народня Торговля в порозумінні з місцевим громадянством і місцевою кооперативною організацією. В перших 3-х місяцях 1927 р. відкрито три нові склади, а саме: другий склад в Самборі, другий склад в Станиславові (цей на бажання кооперативних кол, які гуртувалися в кооперативі „Злука") і новий склад в Турці н/Стриєм. Склад в Турці має на меті згідно з бажанням тамошнього громадянства обєднати не тільки неорганізованого міського споживача, але і молоду сіть господарсько-споживчих кооператив, працюючи для неї не тільки в товаровій ділянці, але й організаційній.

По відкритті цих складів розпоряджає Народня Торговля сіткою 22-ох власних установ у краю. На черзі стоїть справа отворення другого складу Народньої Торговлі на західних окраїнах, бо досі працює там лиш один склад в Сяноці. На днях здійсниться перехід Народньої Торговлі на Волинь, чому досі стояла на перешкоді недостача відповідного льокалю.

Згідно з договором з Центросоюзом сповняє 7 складів Народньої Торговлі, в осідку яких нема Повітових Союзів Кооператив, ролю товарових гуртівень для господарсько-споживчих кооператив їх району. З 12-ти складів Народньої Торговлі, які мають концесії на гуртівню столової соли, 11 складів є рівночасно гуртівнями соли для кооператив. З 22-ох складів Народньої Торговлі 16 складів виконує концесії продажі соли для худоби в користь хліборобського населення дотичного політичного повіту.

Загальні торги Народньої Торговлі в часі між 1-им липня 1926 і 31-им березня 1927 виносять 5,312.826·15 зол., в чому торги складів 3,321.121·44 зол. а торги центрального магазину Народньої Торговлі у виконуванні співпраці з Центросоюзом замикаються в цифрі зол. 1,991.704·71. В загальному торзі подрібний торг виносить 2,487.540·21 зол., торг з кооперативами 2,825.285·94 зол., бо до гуртового торгу центрального магазину у Львові належить добити гуртовий торг складів з кооперативами, де нема Повітових Союзів Кооператив, а який виносить 833.881·23 зол.

Сума торгів Народньої Торговлі по ки-

ішкій день є богато більша, бо у поданім нами виказі не взяті на увагу святочні торги задля недостачі рапортів, одначе погляд на зріст торгів дає нам цифра гуртових торгів з кооперативами з самого тільки центрального магазину у Львові, які від дня 1. липня 1926 до дня 17. квітня 1927 виносить 3,013.728·12 зол.

У співпраці з Центросоюзом обслугвує Народня Торговля споживчими і кольоніяльними товарами 40 членів Центросоюзу, в тім 29 Повітових Союзів Кооператив і 11 Повітових Гуртівень. Обслугу цю веде вона виключно власними фондами і з власних фондів акредитує за посередництвом Центросоюзу господарсько-споживчу кооперацію в краю. Місячна пересік кредитів, уділюваних через Народню Торговлю господарсько-споживчій кооперації в краю, виносить около 350,000 зол., з якої то квоти 300.000 зол. припадає на кредити, уділювані центральним магазином Народньої Торговлі, а решта на кредити, уділювані складами для тих кооператив, для яких склади сповняють ролю гуртівень. Крім цього міські споживчі кооперативи користуються кредитом у місячній пересічі около 10.000 зол.

Консолідація праці Народньої Торговлі з Центросоюзом має вплив на обнижку цін споживчих і кольоніяльних товарів у гуртовій їх продажі кооперативам. Вже в 1925/26 р. обнизила Народня Торговля обтяження товарів у порівнанні до обтяження Центросоюзу з року 1924/25 пересічно о 1·52 прц., як це устали Ревізійний Союз Українських Кооператив.

Задля економії у видатках закупила Народня Торговля на власність великі магазини на товаровому дворці у Львові, які досі наймав відділ Співпраці Народньої Торговлі і Центросоюзу за доволі високим місячним чиншом.

Поза автономічною ділянкою праці Народньої Торговлі на організаційнім полі співпрацює Народня Торговля в напрямі організації господарсько-споживчих кооператив, удержуючи при складах Народньої Торговлі власних організаторів і фінансуючи організаційну працю місцевих комітетів Організації Кооператив. Висліди праці Народньої Торговлі вказують на те, що консолідація кооперативного руху є можлива і корисна.

Юліян Павликовський.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Черче.

Нові мінеральні купальні.

Невелике село Черче під Рогатином, типове подільське, з прекрасним краєвидом, заховане від вітрів, дочекалося розголосу. Спілка місцевих селян без допомоги посторонніх чинників, підбадьорена місцевим управителем школи, приступила до заложення мінеральних купалень і то в широкому розмірі.

Сіркова вода, яка у великій скількости випливає з під гіпсових гір, є так сильна і має такі високо цінені прикмети, що ще перед війною німецькі військові лікарі, які були на маневрах і припадково надибали цю воду, хотіли зараз же з громадою зробити умову і виставити великі купальні, які по 25 роках мали перейти на власність громади. Але... громада не захотіла. Часи змінилися і зараз місцеві селяни самі без чужої допомоги приступили до діла.

Справою купалень зацікавився дуже директор рогатинської гімназії д-р Чайківський, який порадив селянам удатися наперед до д-ра Панчишина, позбирати дотеперішні і поробити нові аналізи води, повідомити ширший загал про нові купелі. Дотеперішні аналізи виказують, що в сірковій воді є ще й йод, так дуже цінений при лікуванні деяких недуг. Дуже важним додатком до мінеральної води є велика скількість боровини, яка залягає на великім просторі. В самому селі є ще й другі мінеральні води, які поки що, находяться в стані дослідів.

Справа йде вперед, бо гарний будинок, запроєктований п. Грицаєм по вказівкам д-ра Панчишина, буде вже незабаром готовий, а разом з ним і ванни з цілим уладженням нагрівання води парою. Селяни так перейняті цим ділом, що в початках червня купальні будуть урухомлені.

Дивувався я на місці, оглядаючи будову, звідки взявся той новий тип селянина, який заявляє, що капітал на підприємство є в нас самих, а не у чужих. Яка велика зміна в психольогії сіл Рогатинщини і як різко вона відбиває від неінтелігентних „інтелігентів". Раджу щиро вибратися на експедицію у Рогатинщину і получити пожиточне з приємним: вилічити своє грішне тіло від всяких недуг, почавши від ревматизму, а скінчивши на духовім поновленні. Прекрасне подільське село, чудовий воздух а ще кращий дух самопомочи. Цікаві побачать, як село Черче виставило величавий мурований поверховий Народний Дім — таки самі без чужої допомоги, без принуки; як зараз же за горою Повітова Кооператива в Рогатині виставила величаву будову, і як дрібні судові справи починають по селах Рогатинщини полагоджуватися в мирових судах кооператив, без коштів, без страти часу і без викидання кріваво запрацьованого гроша в чужу кишеню. Прийдіть і подивіться. Без розголосу, без шуму росте величава будівля. От такого лиха накоїла рогатинська гімназія зі своїми вихованками, скаже не одна людина.

А таких Черч з мінеральними водами і з підприємчивими людьми мабуть буде там більше.

П. Волосенко.

Організаційний рух.

Віче УНДО в Перемишлі.

Дня 10. квітня ц. р. відбулося заходом Повітового Комітету УНДО в Перемишлі велике публичне віче в справах законопроєкту про громадську самоуправу та про зміну виборчої ординації до сойму. Велика саля „Народнього Дому" в Перемишлі ледви могла змістити численно зібраних сільських і міських громадян обох полів без ріжниці стану і звання.

В імени Повітової Організації УНДО отворив наради д-р Вол. Загайкевич. До президії зборів вибрано на внесення д-ра Загайкевича громадян: д-ра Т. Кормоша і господарів Гриця Ольшанського, Василя Пелешака та Івана Генгала. Секретарював студ. прав Осип Сенечко.

Реферат про обі справи виголосив д-р Володимир Загайкевич. У майже двогодинній бесіді представив він затії польської влади, спрямовані на наше національне істнування. Відтак бесідник перейшов усі шкідливі постанови законопроєкту про зміну ординації виборчої до рад громадських, а вкінці обговорив справу зміни виборчої ординації до сойму. Ухвалено одноголосно всі резолюції, відчитані п. О. Сенечком.

Віче відбулося в надзвичайно піднесенім настрою і було могутньою маніфестацією українського громадянства перемиської землі проти екстермінаційного походу на наші землі.

Горячим, підбадьорюючим словом д-ра В. Загайкевича та одушевленим відспіванням національного гимну „Ще не вмерла" покінчилось це віче, яке було доказом живої енергії нашого народу та сили і впливів Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Віче УНДО в Немирові.

Дня 14-го квітня ц. р. відбулося в Немирові віче громадян з Немирова й докружних сіл, як Радруж, Біла, Смолин, Вороблячин, Щирець, Парище, Улицько Зарубане, Улицько Середкевичі, а також двох сіл яворівського повіту: Грушів і Завадів. Віче отворив голова равського Пов. Нар. Комітету п. Данилович Любомир, пояснюючи його вагу. До президії зборів увійшов о. Гучко Василь з Радружа, як голова, міщани Дідух Василь з Немирова й господар Клебан Іван зі Смолина, як заступники голови та студ. унів. Котович Степан, як секретар. Реферат про громадську самоуправу виголосив п. Данилович Любомир, відтак про політичне положення українського народу і про проєкт зміни виборчої ординації до сойму говорив відпоручник Центрального Комітету Обєднання п. Ерстюк Дмитро зі Львова. Оба реферати приняли зібрані на вічу громадяне з великим заінтересуванням і гучними оплесками, після чого ухвалено одноголосно резолюції ідентичні з резолюціями на всіх наших вічах. В дискусії забирали слово численні бесідники, як п. Турко з Немирова, о. Зрада Теодор зі Щирця й інші. Вибрано до Пов. Нар. Комітету в Раві Руській чотирьох представників із Немирівщини і тимсамим поширено організаційну роботу на немирівський судовий округ. Віче замкнув гарною промовою предсідник віча о. Гучко, подякувавши присутним за численну участь, після чого присутні зі співом „Ще не вмерла", підбадьорені на дусі, розійшлися домів.

З життя наших установ.

За організацію ремесла та промислу.

В понеділок, 18. квітня ц. р. відбулася заходами організаційної комісії при т-ві „Зоря" у Львові ширша нарада при співучасти представників наших центральних установ, присвячена організації нашого ремесла і промислу. Організаційна комісія „Зорі" повстала недавно, бо щойно 13 квітня ц. р., а вже вспіла зорганізувати цю поважну і дуже добре підготовану нараду, на якій виголошено два річеві реферати: інж. Творидла про організацію майстрів та її значіння і д-ра Л. Макарушки про організацію челядників і терміназторів.

Над рефератами вивязалася основна дискусія, в якій забирали слово між іншими М. Корчинський, З. Пеленський, інж. Творидло, голова „Зорі" Гевак, Стефанівський, Телега, А. Березовський, Карпяк і Л. Макарушка.

Комісія поставила собі за ціль розробити плян організації нашого ремесла для Львова і цілого краю. В рефератах і дискусії всі її учасники підносили вагу піднесення українського ремесла з особливим узгляднениям підготовки відповідних кадр на добрих ремісників до наших сіл, де тепер за богато чужинців. Всі погодились в тому, що організаційні нитки з тої ділянки повинні збігатися до нашої ремісничої централі, якою є т-во „Зоря", а українська інтелігенція повинна в тому напрямі давати моральну та фахову підтримку названому товариству і взагалі повинна нею більше інтересуватися, ніж це було досі.

В ціли скорої реалізації повзятого пляну покликано до життя окрему комісію, до якої ввійшли: д-р К. Левицький, проф. Преторіюс, М. Стефанівський, М. Кравецький, М. Галібей, інж. Творидло, М. Корчинський, д-р Л. Макарушка, о. прал. Ковальський, Олексин, Бикалович і Телега.

РОМАН ДМОХОВСЬКИЙ.

Морд на Голгофті.

(Розпяття Христа в правничім освітленні.)

Щоби язсувати величезну ріжницю між життям та історією, між правдою та мітом, оповідає славний французький письменник Анатоль Франс слідуючу новелю:

Пилат з Понту, колишній прокуратор Юдеї, приїздить в кількадесять літ по розпятті Христа, вже як знеможений старець до міста Бає в гостину до римського магната Тита Елія Лямія, що бував часто гостем Пилата в Палестині.

На терасі чудової палати Тита Елія Лямія, попиваючи знамените палестинське вино, сидять оба старці і розповідають собі про давно минулі часи. Пилат, завжди ще озлоблений на жидів, дорікає їм, що вони воліють, аби їх до загину катовано, ніж би мали бити поклони перед статуєю римського імператора. Лямій знова оповідає про якусь руду жидівську дівчину, яку раз побачив, як у шинку при звуках цимбалів танцювала і яка дуже йому подобалася.

Він навязав з нею любовні зносини, полишаючи їх однак через довший час у сфері ідеальних відносин, — коли одначе зближався мент, що приєднана великими дарунками мала йому віддатися — звинулася несподівано у його хаті, звернула всі дарунки і заявила, що не хоче його більше бачити. Здивований, запитав дівчину про причину так наглої зміни, на що відповіла, що почувши раз на прилюдній площі в Єрусалимі проповідь чудотворця з Галилеї не хоче вже більше Лямія знати.

„Ти певно пригадуєш собі того чудотворця" — питає Лямій Пилата. „Ні" — каже Пилат. „Здається мені — відповідає Лямій — що він називався Ісус і був родом з Назарету". „Ні, зовсім собі цего імени не пригадую" — сказав Пилат. Лямій: „Таж прецінь ніхто інший, як тільки ти казав його розпяти". Пилат на ці слова здрігнувся, насупив брови і почав щось бурмотіти та, водячи блудним зором, повторив кілька разів слова: „Ісус, Ісус з Назарету?". Вкінці встав, зжахнувся і з притиском сказав: „Ні, рішуче цего імени собі не пригадую".

Навіть слід якогось спомину не полишився в голові стоячого над гробом римського достойника про цю людину, яку він казав розпяти. Не блиснула в його голові навіть гадка, що своїм замилуванням до вигоди, трусливістю, безсумлінністю довів до того, що своїм прізвищем покрив в імени справедливости найнікчемніший і найпоганіший морд, який знає всесвітня історія людства. Він навіть не міг собі пригадати, що колись якийсь Ісус з Назарету станув на дорозі його життя.

Повна була побіда, яку колись неправда та самоволя віднесли над правом і законом, не менше повною була побіда власти тьми над світлом, мітові та історії припало тут в участи піднести остаточно на престіл справедливість і визначити ролі протагоністів тої зворушливої драми.

І було би пропало, як камінь кинений у воду, і було би забулося імя Понтійського Пилата, колиб доля не була зарядила, що він власне якраз у тім часі був репрезентантом світової влади Риму в Юдеї, коли то чоловік з Назарету, який назвав себе сином Божим, проголосив велику революцію серденць — прокуратор Риму умив руки на знак своєї невинности... Не полишився однак цей символічний акт без наслідків.

Після традиції як у євангелистів так у вчених у св. Письмі поносить Пилат найменшу вину в справі Ісуса, а в численних творах про Спасителя доказується, що процес Ісуса переведено суворо в дусі обовязуючих тоді законів і що про знасилування закону в повнім того слова значінні нема бесіди. Навіть ославлений Ренан пише: Те, що жидівське духовенство порішило проти Ісуса, було зовсім згідне з обовязуючими законами. Римське право не мало приноровлення до Євреїв, бо вони підлягали дальше свойому церковному праву, списаному в талмуді."

Але це зовсім не є моральною регабілітацією нетолерантного, мстивого і за свою владу дбайливого жидівського духовенства, як також регабілітацією прокуратора Риму, який мав у своїх руках екзекутиву; є воно в кожнім випадку усталенням факту, що права і закону в нічім не знасилувано.

Проти тих затій правної регабілітації всіх представників влади, що Ісуса засуд ухвалили і виконали, звертається твір італійського вченого д-ра Джованні Россаді під заголовком: „Процес Ісуса в правничім освітленні" — твір переложений майже на всі европейські мови. Я читав цей твір у німецькому перекладі*) і коротким його змістом бажаю поділитися з читачами „Діла".

Теза Россаді звучить: На вершку Кальварійської гори поповнено дня 7. квітня 29 року в імя справедливости ганебний морд. В 783 р. компутації римської т. є від заложення Риму арештовано в Гетсеманськім городі теслю з Назарету, спроваджено перед суддів, засуджено на кару смерти і страчено на Голгофті як бунтівника, що винен був злочину головної зради.

Жидівське духовенство обвинувачувало Иого, фальшиві свідки обтяжили, несовісні судді видали присуд, власний приятель за марний гріш запродав, ніхто не станув в Иого обороні, — серед нечуваних наруг і знущань приказано нести Иому хрест на місце страчення, а коли падав під його тягарем, бито Иого шнурами, пльовано в лице, терновий вінець, заложений на голову, ранив страшно Иого скрані, а коли вкінці знеможений станув на місці страчення, вискавав останні слова милосердя і братньої любови. Була це найбільша несправедливість з усіх несправедливостей.

Д-р Россаді не вдається зовсім у правничі софізми, не мучить читача фантастичними концепціями, піддає кожну фазу виточеного мнимому злочинцеві процесу інтензивному дослідові і доказує, що у всіх стадіях цего нечуваного процесу право і закон в безличний спосіб знасилувано.

(Докінчення буде.)

*) D-r Giovanni Rossadi: „Der Justiz-Mord v. Golgata". Die Kreuzigung Jesu in juristischer Beleuchtung. Burg-Verlag — Wien 1926.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На спортові теми.

Читаю у „Вінер Журналі" з 15. квітня 1927. р.:

„Англійці вже нераз давали приклади свойого захоплення і одушевлення відносно спорту. Недавно відбулися змагання копаного мяча між дружинами міст: Денді і Глесгов. Віддаль між тими містами виносить 180 клм. Чотири сотки прихильників клюбу в Глесгов, не маючи грошей на залізницю, рушили пішки до Денді, щоби приглядатись грі своїх земляків. Вони пройшли цю дорогу в чотирьох днях і були точно на грищі. Так само вернули вони назад після змагань. Значить, зробили 360 клм. на те, щоби „приглядатись одній грі"...

Англіє!! Не дурно пануєш ти над світом неддар і півнеддар. Не дурно захопила ти найліпші місця на торговицях світа, а твоя мова, хоч яка язиколомна, гуде по всіх частях світа. Не дурно, кажу. Бо твої сини вміють хотіти і виконати.

Англіє! Скажи, чи коли, байдуже за сто, тисячу, сто тисяч літ, потрафлять таке українці, як твої безробітні прихильники спорту?!

Не скажеш?!... Чому?... Не віриш?!... Дивно!! Бо... я також не вірю,

Маємо ми прекрасну площу Сокола-Батька за Стрийською рогачкою. Недалеко вона від Львова, ледви яких півтора кільометра прекрасної дороги, а чи знайдуться все чотири сотки українців, які пройшлиб цю дорогу, щоб подивитися на змагання?!

Маємо ми площу Сокола-Батька... Маємо і не маємо. Ледви часть її належить до нас. Решта жде на викуп з приватних рук на дуже догідних умовах. А чи знайшлось би чотириста українців, які пішлиб недалеко... до рідної кишені, колиб ця решта площі мала пропасти для нас?!...

Пишеться в нас заклики, поклики, накливи і відклики, а вони тільки місце пресі забирають. В душах громадян все одно не забирають місця, бо хтож їх читає?... А хочби й прочитав, то хіба на те, щоби попсувати собі гумор. А хочби не попсував, то однако не відгукнеться на них, бо „в нас є важніші справи", на які також треба... злоститися.

Найкраща площа Львова в четвертій части наша, хоч давно могла бути ціла.

А змагання, які на тій площі відбуваються?!

Працює який комітет чи школа, місяць, два, навіть три, приготовить що небудь, афіші виб'є, витрати має, а прийде день змагань чи попису — пшик! Один сторож, його пес, сліпа коза, виконавці спортової імпрези, поліція і вітер.

Публики ні на лік!

— Я дуже радо йду на всякі спортові змагання, але це за далеко.

А по змаганнях той сам каже:

— Мало реклями було. Треба трубіти на всі боки, бо наша суспільність ще не розуміє ваги спорту.

Комітет думає: „Більше реклями, більше витрат!" Тому на другий раз зовсім не реклямує, а на третій зовсім нічого не робить. Тоді всі з нарікáнням:

— Повиннíб що небудь робити на площі. Минулого року далеко більше було життя в спорті.

Говорять і шкіра їм терпне на згадку „великої" віддалі площі від Львова.

А англійці 180 кільометрів!!

Та — ... несправедливо трохи я суджу. Бували і в нас деколи такі марші як у англійців, тільки більші. Нераз і на 500 а навіть на 600 км.!

Правда, це бувало не в спорті, але бувало.

Коли Вкраїнонька вела війноньку, а хлопці стали жовніроньками, то неодин з них при першій-ліпшій нагоді закасував штаноньки і йшов до домоньку, бо там лишив любу дівчиноньку.

Робив він тоді певно більше кільометрів за день, як англійці.

Але тих досягнень ніколи ніхто не піднесе в часописах і не вихвалить як слід.

Така вже наша щербата доля, стільки разів полита сльозами поетів і прозаїків.

Щож нам робитоньки?!

Плачмо!

Галактіон Чінка.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Державний переворот у Кантоні.

Льондон, 19. квітня 1927.

Потверджується вістка, що ген. Гей доконав державного перевороту у Кантоні. Роб. союзи роззброєно. Арештовано около 3000 комуністів. Владу на провінції обняла комісія, незалежна від уряду в Ганкоу.

На конференції куомінтангу в Нанкіні ген. Чанг-Кай-Шек заявив, що хоче зовсім зірвати з націоналістами в Ганкоу. Заявився за створенням незалежного нац. уряду в Нанкіні та за усуненням впливів комуністів. На основі цієї заяви заборонено всяку комуністичну агітацію. Наслідком утворення нового уряду в Нанкіні під проводом Чанг-Кай-Шека збільшилася анархія в Китаю. Тепер є у Китаю три уряди, що взаїмно поборюють себе.

Аг. Аваса подає, що китайське населення Шангаю святкувало побіду поміркованого крила куомінтангу й утворення нового уряду в Нанкіні. Всі червоні прапори щезли. Уряд Чанг-Кай-Шека переговорює з Сун-Чуан-Фангом в справі здержання воєнної акції і в справі ведення спільної акції проти комуністів.

Аг. Райтера повідомляє, що уряд у Ганкоу видав три декрети: перший з них відбирає Чанг-Кай-Шекові нач. команду та жадає арештування його і покарання; другий декрет іменує християнського ген. Фен-Гю-Сіянга нач. командантом і додає йому до помочі Тенг-Сенг-Чі, військового губернатора провінції Гонан. Тенг-Сенг-Чі дістав приказ посунутися в напрямі Нанкіну і заатакувати Чанг-Кай-Шека. Вкінці третім декретом уряд у Ганкоу оголошує, що зірвав усякі взаємини з Нанкіном і Шангаєм.

Відповідь кантонського уряду.

Льондон, 19. квітня 1927.

Повновласні міністри великих держав у Пекіні признали відповідь мін. закорд. справ Чена невистарчаючою і такою, що має за мету розбити одноз'гідність заінтересованих. Міністри ухвалили переслати своїм урядам однозвучну резолюцію, що знову взивала би кантонський уряд, аби дав сатисфакцію.

Шарже д'афер СРСР. кинув Пекін.

Льондон, 19. квітня 1927.

Наслідком ревізії, переведеної в більшовицькій амбасаді, решта урядовців амбасади, м. ними і шарже д'афер, кинули нині Пекін.

Новий японський кабінет.

Льондон, 19. квітня 1927.

Димісію уряду спричинили пасиви банку на Формозі в сумі 890 міл. єн, з чого 40 міл. припало на державу. Склад нового кабінету такий: бар. Танака през. ради мін. і мін. закорд. справ, Кісабуро Сузукі мін. внутр. справ, Корекуйо Текагаші мін. фінансів, ген. Кавузуко Цуно мін. війни, адм. Чеісуко Окада мін. маринарки.

Вбивство шефа ґен. штабу Мексику.

Льондон, 19. квітня 1927.

З Ню Йорку повідомляють, що шефа штабу мексиканської армії ген. Фльоренсіна вбито, як їхав отвертим автом біля міста Мексику.

Президент Греції уступає?

Відень, 19. квітня 1927.

Атенські часописи повідомляють, що президент Греції повторив кілька разів своє бажання, що хоче уступити зі свого становища з огляду на лихий стан здоровля. Думає, що справу наслідника можна управильнити шляхом порозуміння між урядом і парляментом.

Болг. парлямент розвязаний. Нові вибори.

Софія, 19. квітня 1927.

Болгарський парлямент розвязано. Вибори розписано на 29. травня. Кола, близькі до уряду, думають, що побіда уряду запевнена завдяки новій, зміненій виборчій реформі.

Арх. Альбрехт королем Мадярщини?

Берлін, 19. квітня 1927.

„Фос. Цтг" у телеграмі з Будапешту повідомляє, що підчас відвідин мадярського премієра Бетлена у Мусолінія заключено умову в справі проклямування арх. Альбрехта королем Мадярщини. Регент адм. Горті є також за введенням монархії і піддержує кандидатуру арх. Альбрехта. Проти тої кандидатури заявляється часть мадярської аристократії з гр. Апонієм і гр. Андрашієм на чолі. Ці магнати є і дальше вірні арх. Оттонові, найстаршому синові ціс. Карла.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·93, Банк Польський платив за доляра у готівці 8·90, за Ню Йорк 8·91.

НОВИНКИ.

— **Конференція збирачів марок України** відбулася 12. м. м. у Відні. Крім кількох філятелістів-українців узяли в ній участь найповажніші філятелістичні фахівці з Австрії і Німеччини. Конференція радила над ріжними невиясненими проблемами українського маркознавства і в цій справі виголосили реферати: Карло Енгельс, голова *„Ukraina-Philatelisten-Verband-у"* з Берліна й Оскар Ерік Петерс із Хемніцу. Оба референти займалися між ін. недавно виданою книжкою К. Свенсона п. з. *„Ukraina-Handbuch"*, поставившись до ріжних її місць негативно. Крім того конференція вирішила цілу низку організаційних справ, які будуть остаточно оформлені на ґенеральному зібрані *„Ukraina-Philatelisten-Verband-у"*, що має бути скликане до Берліна в травні. З 3. ч. віденського „Українського Філятеліста" довідуємося, що в травні ц. р. має відбутися перший зїзд українських філятелістів у Львові. Ближчі дані будуть подані в найближчім числі „У. Ф".

— **Конґрес европейських національностей.** У Відні, як ґеографічно найвигіднішім центрі, йде вже жива підготовка нового конґресу европейських національностей, який відбудеться при кінці літа знову в Женеві. Конґрес має на меті зібрати політичних діячів майже всіх груп европейських національних меншостей, без огляду на їх пересвідчення і з їх виміни думок створити підставу для співпраці. Є це конґрес із важшими завданнями, як усі економічні, що радять над санацією державних кишень, передіравлених воєнними стрілами!

— **Страшні цифри.** Львівське статистичне бюро подає, що у Львові померло в 1926 р. аж 757 осіб на туберкульозу. Хорих на цю недугу є тепер щонайменше 7.000 львовян. У 25-літті від 1900 до 1924 р. померло у Львові на заразливі недуги 6·512 осіб, а в тому самому часі аж 23.790 на сухоти. Це такі застрашаючі цифри, що їм подібних небогато можна найти у світі. З порівнання Львова з іншими містами в Польщі виходить, що в такому прим. Познані вмирає на кожну сотку тричі менше на сухоти, як у нашій славній столиці. А в західних краях Европи є з того погляду ще кращі відносини і вони з дня на день поправляються. Тільки у нас санітарні відносини, які є звязані тісно з соціяльним станом населення, такі, що всякі заразливі недуги, а в першу чергу сухоти, збирають постійно обильне жниво смерти.

— **Кошики чистоти.** Львів має справжню вуличну новинку, на великоміський зразок. До ліхтарень дочіпив маґістрат чепурні залізні кошики, в які публика повинна кидати всякі відпадки, що занечищують хідники. Тепер ще черга на великі коші, в які сам маґістрат міг би скидати сміття, що псує естетичний вигляд вулиць.

— **Зріст плянтацій тютюну** у Східній Галичині підніcся в цьому році в порівнянні з минулим роком на цілих 50 прц. Тому, що зголошення до дирекції тютюневого монополю приймаються до кінця квітня, обчисляють, що простір тютюневих плянтацій у Східній Галичині зросте найменше на 70 прц.

— **Ціна недискретности.** В Берліні рішатимуть цікаву юридичну справу про нарушення „авторського права" в рідкій формі. А саме париська артистка Спінелі подала в суд свою приятельку і редакцію журналу *„Die Bühne"* за поміщення її приватної фотографії, непризначеної до поширення, на якій артистка є у вбранні — праматері Еви. За шкоду, спричинену своїй добрій славі, Спінелі домагається 100.000 фр.!

— **Середньовічне ленно.** Цими днями пять представників республики Андори приїхали до префекта (губернатора) „східнопіренейських департаментів" Франції, щоби скласти йому як представникові уряду належне ними ленно. Це роблять вони що три роки. Як це не дивно, а істнують до нині такі міжнародні чудасії як республика Андора, яка не змінила свого февдального ладу на протязі 8 століть! Данина, яку вона платить, як єдиний державний податок — основана ще на спадковім договорі з кінця XI-ого віку. Ним закінчився довгий конфлікт між еспанським епископом Урґель і кількома старими французькими княжими родами. Спадкоємцем цих князів були спершу франц. королі, а пізніше президенти. Дивогляд — дивоглядом, але є в цій середньовічній традиції одна мудрість: громадяни Андори за ціну свого податкового ленна, від 800 літ не вели війни і не служили при війську!

— **Фрак і витрих.** У Берліні засудили цими днями „джентельмена-вломника" Беґрена, який довший час грабив у дуже штудерний спосіб. Він мешкав як богата людина, мав власне авто та моторову лодку і бував в аристократичних домах як гість. Він ограбив одного золотаря на 600.000 марок і очистив совісно із золота та срібла помешкання кількох достойників. Одна з його метод крадіжі була справді „джентельменська": коли у спілці за іншим грабив одну хату, а почув метушню, вибіг на коридор і як посторонна особа, перший кинувся в хату, де був його товариш, який утікав. Беґрен своїм виглядом не збуджував підозріння, що є в спілці із злодієм, проти якого одночасно хотів свідчити як свідок. При одній такій штуці його зловили. Бо пізнали. На поліцію відставили його у фраку, як він ходив, а в кишенях найшли крім двох бравнінгів цілу колекцію витрихів і іншого знаряддя. Найцікавіше в цій історії те, що на поліції ствердили тотожність його відтиску руки, хоча він „працював" у рукавичках: на однім срібнім предметі він лишив відтиск руки з нижчої частини жмені, яка виднає крізь зашпилену рукавичку. Цей відтиск найшли на поліції між 1600 дактильоскопійними знимками. Є це другий випадок в Европі, щоби злодія пізнали по відтиску руки в рукавичці.

— **Новий лікарський середник.** Один з членів інституту Пастера в Парижі, М. Вайнберг, винайшов кілька зразків „серум" проти попарення шкіри отруйними ґазами й іншим зараженням. Є це субстанції (т. зв. анатоксини), які добувається із отрут і які можна приноровити при всіх комплікаціях від заразних ран. Праця над ними почалась в інституті Пастера після битви над Марною, коли привезено стільки ранених отруйними ґазами.

— **Рекорди черева.** З Америки, невичерпаної в рекордах, приходить така нова звістка: У Міннезота якийсь містер Ґус-Комсток випив одна за одною 85 чарок кави. Проти нього став (може й наш земляк?) Франц Трохимович з Норд-Дакоти, який заявив, що випє 90 чарок. А їх обох побив купець з Вінніпеґу Канада, який від 8 години вранці до 15·25 у присутности свідків випив 100 чарок кави. Яка це кава була то була, але яке треба мати черево!

— **Український Театр Й. Стадника**, що так ґарно запрезентував себе виставами оперетоків „Орлов" і „Кльокльо" та комедією „Війна по війні", відіграє четверту заповіджену новинку — трагедію Вільдганса „Кохання", третього дня свят у великій салі Муз. Т-ва Лисенка.

— **Псальми** страсті Бортнянського в Успенській церкві відсліває у Велику пятницю дня 22. ц. м. в год. 6-ій вечером хор під управою Вп. п. Сохора. Між іншим відсліваний буде твір Веделя: „На ріках Вавилонських". — Той самий хор відсліває Службу Божу в усі три дні Великодних свят в год. 10. рано.

З театру.

Український Театр Й. Стадника: „Кльокльо".

І друга вистава дружини театру Стадника у Львові, що відбулася в мініятурній салі „Багателі", пройшла під знаком великого успіху сценічного і касового. Превесела оперетка Леґара „Кльокльо", що не сходить з дощок заграничних сцен головно завдяки легкій, мельодійній музиці і дотепно зложеному текстові з ріжними популярними вже нині піснями на один, два і більше голосів, — знайшла в театральній дружині добрих виконавців як поодиноких роль, так і збірних сцен. Правда, тісна сценка „Багателі" не давала змоги виконавцям розвинутися, як слід особливо в танечних партіях, всеж таки цілість вистави зробила гарне, додатне враження.

З виконавців головних роль була найліпша С. Орлян (балєтниця Кльокльо), що має гарну поставу, добрий голос і взагалі робить своєю появою на сцені якнайкраще враження. Її партнер Р. Залуцький (бурмістр з Перпіняи С. Корнішон) є вельми талановитим актором, що грав ролю старого залюбленого по мистецьки. На жаль, його голос не йде в парі з його грою. П-ні, що грала ролю жінки Корнішона, створила дуже вдатний тип роззброюючо наївної жінки з закаzaного провінціонального містечка. Правда, що вже сама роля предестинувала її до того, що кожний її виступ викликував сальви сміху, всеж таки до своєї вдячної ролі внесла вона й дещо індивідуального. З інших виконавців відмітимо п. Ст. Ярему, що грає без заманіта міту, але, на жаль, не має відповідного до цієї ролі голосу, а дальше пп. Недеяко, Крижановського і Сімяновича. Окрема згадка належиться п. Рубчакові, що виступив у ролі поліціянта і пригадався нашій публиці з найкращого боку. Як сказано вже вище, цілість вистави випала зовсім удатно — на загальне вдоволення численної публики.

З приводу цієї вистави хочемо ще зробити кілька уваг щодо мови перекладу німецького лібретта. Вона на загал поправна, а всеж таки слід би уникати деяких разячих польонізмів (хай напироска — замість: папіроску) і вульґаризмів. Такі вислови, як „цяка", „поцілуй мене в ніс" і інші, особливо як вони повторюються кількадесять разів, роблять щонайменше несмачне враження і на всякий випадок вони не на місці в цій опереткі. (гм.)

Літературний куток.

— Голяндія святкувала минулого місяця 40-літні роковини смерти свого найбільшого письменника Мультатулі. Його дійсне імя було Едуард Дуве[?] Деккер; він боровся із урядом, суспільністю та своєю нуждою в обороні дикарів, яких визиск Гачів на становищі кольоніяльного урядовця. Мультатулі — один з найоригінальніших европейських письменників, перекладений на всі культурні мови. Головні його твори: „Макс Гавелар" (2 т.), „Ідеї" (7 томів), „Листи кохання", „Міллєрські відписи", „Тисяча і кілька гадок про спеціялістів".

— У „Державвидаві" вийшла нова збірка поезій К. С[?]скори „Юнь" і пєса Б. Бездика „Хто кого". Г—во „Плуг" видало збірку гуморесок Остапа Вишні „Українізуємось", гуморески Ант-Ко „Комса" і оповідання Л. Первомайського.

Л[і]тникам на увагу.

Надходить літо — і наші гори знова заroяться літниками. Мимохіть насувається думка: скільки користи мають літники з побуту під гірським сонцем, а в слід за тим і питання, яку користь від літників мають наші гори, чи краще мешканці гір, гуцули? Бож крім деякого грошевого заробітку — повинніб вони мати бодай крихітку моральної користи. Розважмо, чи так воно, чи ні?

Замісць відповіди на цей запит подамо один приклад: На шляху Делятин—Ворохта лежить перше чисто гуцульське село Дора. Положення його прекрасне. Це ніби брама в найкращу частину Карпат. Прегарний переходовий клімат з добрими прикметами середно-гірського пасма, та без відемних сторін підсоня високих гір, бо Дора лежить між підгірською й середньою струями, а ця середина відзначається богацтвом сонця, скупістю опадів та ізза пропускальности ґрунту цілковитою відсутністю випарів і мряки. І не диво, що через свої добрі прикмети Дора нотується вже в поч. XIX. ст. в мед. літературі, як кліматично лічнича місцевість.

Та про красу Дори, яка крім цього відзначається ще й легким доступом, а через те й дешевістю утримання, свідчить найкраще те, що вона рік-річно переповнена літниками, — але на жаль, і в тому власне головна річ, не нашими людьми, тільки чужинцями, дарма, що село має кільканацять українських віль до розпорядимости літників, в тім три пансіонати та чимало гарних і чисто утриманих гуцульських хат, то в останніх роках заповнюють ще село переважно чужі, які — видно — краще орієнтуються, де здоровше та вигідніше. Те саме буває і по інших кращих наших літнисках. І тому власне це село не має від літників такого морального задоволення, яке мало би від них, як би це були свої люди, в яке полягалоб м. і. в тому, що при кількатижневій стичности рідної інтелігенції з мешканцями чимало доброго та корисного і чимало національної свідомости перейшлоб на власність бідного й часто темного селянина-гуцула. Скільки нагоди до культурної роботи має літник-українець у такому селі, як Дора — скільки може він причинитися до піднесення села вже самим своїм побутом, приязною гутіркою й зацікавленням до долі селянина! Як дуже поширює це все світогляд і свідомість селянина та його почуття спільноти з рідною інтелігенцією.

Тому то подаємо цих кілька слів під увагу тим нашим людям, що думають перебути літо в горах, щоби вони вибралися туди, де справді зможуть злучити „корисне з солодким" і навіть в часі відпочинку й розривки принести користь для загалу.

Р.

На заяву відповідь.

(Стаття надіслана.)

Виступаючи в обороні нарушеної чести нашого пок. Батька, котрої він сам не в силі вже боронити, ми не мали наміру викликувати якої-небудь полеміки з проф. В. Білецьким, як і тепер не маємо наміру полемізувати з його „Заявою" („Діло" ч. 79). Оскількиж ще раз і в останнє забираємо слово у тій справі, робимо це виключно з увагою на безстороннє українське Громадянство. Констатуємо передовсім, що прочитавши в написаній проф. Б. критиці книжки д-ра К. Левицького „Історія політичної думки галицьких українців" („Рада" ч. 28) голословні закиди, що цісар Франц Иосиф „деморалізував наших проводирів, жадних нажив" з приміткою, що „Наші запроданці вчили нас — старших і молодших — величати „найяснішого пана", ми звернулися з просьбою (не в „домаганням"!) до проф. Б-го („Рада" ч. 22), щоби з уваги на те, що наш пок. Батько був автором двох книжочок про згаданого цісаря, подав імена тих „запроданців". Ми мали повне право надіятися, що на наш запит, удержаний (як це українське Громадянство мало змогу осудити) в зовсім культурнім і спокійнім тоні, проф. Б. дасть рівнож культурне і спокійне пояснення до свого загальникового закиду, дотикаючого тим самим і нашого пок. Батька. Одначе проф. Б. не вважав чомусьто уміствим дати пояснення, якого ми просили, а відгукнувся щойно тоді, коли ми, вважаючи того рода загальникові закиди (що не виходить зі сказаного вище) нарушенням чести також і нашого пок. Батька, приневолені були виступити в її обороні („Діло" ч. 71).

Проф. Б. заявляє, що він „тільки користувався свободою критики в справах, які мають загально-народне значіння, а ніяких осіб не назвав і тільки загальниково (розстрілення проф. Б-го) констатував події, лишаючи кожному повну змогу виробити собі індивідуальний погляд на дану справу". В дійсности одначе проф. Б. підсував кожному свій власний погляд на дану справу, як це видно з інших, зовсім недвозначних його висловів, в котрих вказує пальцем чи то на свіжі ще некрольоги нашого пок. Батька, чи то робить алюзію до його т. зв. „угодової" політики. І так, пишучи про Ів. Вагилевича, каже проф. Б. („Рада" ч. 20): „Таких як він, було в нас богато-богато: Одні задкомилися на московські рублі, другі на австрійські гульдени чи то корони, інші на польські марки, хоч як вони були маловартні", а в примітці 1. до цього каже „За готівку куплено певну категорію „патріотів", та навіть сотворено партію", роблячи цілком виразну алюзію до одної із українських народніх партій.

Або згадуючи про двобій посла д-ра Т. Окуневського, „який у цвіті віку наражав життя на небезпеку, боронячи по геройськи народньої чести", пише проф. Б., що тоді „звісні світочі безсоромно продавали свою і народню честь „для панства великого, для лакімства нещасного". Поминаючи інші недвозначні алюзії проф. Б-го, годі одначе поминути його екскурс про „облесність", поданий у статті „Иоган Ґотліб Фіхте і його „Бесіди до німецького народа" („Рада" ч. 21, ст. 2. прим. 41), який проф. Б. кінчить в той спосіб: „Хто знає, як наші запроданці возвеличували „найяснійшого пана", зрозуміє, чому я так довго здержуюся над цим питанням... Тепер запроданці „зреґабілітувалися" (*vox populi!*) і збивають тонори... у нас..." Проф. Б. приневолює отже тут Громадянство їти за його власним поглядом, вказуючи пальцем на особу, зваживши, що у свіжому іще некрольогу нашого пок. Батька, пера В. Дорошенка („Світ" 1927, ч. 1, ст. 13) сказано: „Колишній угодовець зробився тепер крайним опозиціоністом, регабілітуючися таким чином перед українським громадянством..."

Пишучи про певну категорію „патріотів", куплених за готівку, з котрих сотворено навіть партію, додає проф. Б.: „Один із тих людців, що набив собі кишені рептильними грішми, закинув дневникареви брак характеру, зато що видавав рептильні органи!... Відважний чоловік!..." („Рада" ч. 20). Але й проф. Білецький „відважний чоловік"! Бо хоча він за життя цісаря Франца Иосифа вчив трьох із нас (яко наш колишній професор історії) за „австрійські ґульдени чи то корони" про „найяснійшого пана", а яко австрійський емерит не погордив за польських часів і „польськими марками, хоч як вони були маловартні", щойно після смерти згаданого цісаря й після розпаду Австрії має „відвагу" сказати, що цей цісар „повинен мати в історії Галицької України епітет „Окаянного". Проф. Білецький „відважний чоловік"! Він, боячися наслідків отвертого поступовання, не подає імен осіб, котрих голословно називає „запроданцями", а волить обережно ізза плота обкидувати грязею память немилих собі осіб, уже нежиючих, скидаючи з себе в легкий спосіб відповідальність за так тяжкі прилюдні закиди. Не маючи відваги заглянути сміло в очі відповідному параграфові певного закону, він заслонюється у своїй трусливости „загальниковим критичним (?!) висказом" (розстрілення проф. Б-го). Тому то й ми полишаємо українському Громадянству безсторонну оцінку цього, чиє саме поступовання було „нагальне" й, хто кого „напав у спосіб, негідний чесних людий". А „Спомини з мого життя", які наш пок. Батько полишив покищо в рукописі, вияснять після опублікування вповні на основі документів його т. зв. „угодову" політику.

У Львові, 18. IV. 1927.

Богдан, Роман, Василь і Олександер Барвінські.

Відозви і комунікати.

Український Церковний Зїзд.

Комунікат Організаційного Комітету.

Ч. 3. — Дня 12-го квітня 1927.

Подається до загального відома, що Український Православно-Церковний Зїзд скликається на підставі слідуючого статуту:

I. Мета Зїзду: 1) Виявити життєві духовно-релігійні потреби православної української людности, замешкалої на українських землях під Польщею, 2) Приняти відповідні ухвали та 3) Скермувати їх на належну дорогу.

II. Програма засідань: 1) Відкриття Зїзду Президією Організаційного Комітету; 2) Обрання мандатної комісії та перевірка мандатів; 3) Обрання Президії Зїзду; 4) Звіт про сучасний стан церковно-релігійного життя української людности в Польщі; 5) Звіт з місць; 6) Задоволення релігійних потреб української православної людности в справах: а) богослужения, б) навчання релігії в церкві, школі та поза школою, в) богослужебних книг і релігійної преси, г) комплектування душпастирів, підготовки дяків і діриґентів; 7) Справа канонічного внутрішнього устрою Православної Церкви в Польщі; 8) Справа церковної господарки; 9) Вільні внески.

III. До участи в засіданнях Зїзду маємо за честь запросити: 1) Всіх духовних осіб, що обслуговують українську православну паству та визнають необхідність задоволення її церковно-національних потреб; 2) По одному делегатові від кожної громади з українським православним населенням; 2) По два делегати від кожної української організації повітового значіння.

Крім того можуть бути присутніми також гості по особистих запрошеннях Організаційного Комітету, але без права рішаючого голосу.

Президія Організаційного Комітету:
Д-р Річинський, Ів. Власовський, Ів. Бондарук.

Український Церковний Зїзд.

Комунікат Організаційного Комітету.

Ч. 4. — Дня 12-го квітня 1927.

Подається до загального відома, що Український Православно-Церковний Зїзд у Луцьку призначено на 5—6 червня цього року (в неділю після Вознесення).

Оскільки би хтось із громадянства мав намір подати до порядку денного свій корреферат (окрім основного докладу, представленого Організаційним Комітетом), то повинен надіслати його Організаційному Комітетові на перегляд не пізніше, як до 10-го травня, з огляду на категоричне вимагання цивільної влади про попереднє ознайомлення адміністрації зі змістом докладів.

Крім того, перебравши в свої руки справу підготовки Українського Церковного Зїзду, Організаційний Комітет наново звернувся до св. Синоду Православної Церкви в Польщі з проханням о благословенство на скликання зїзду та на участь у ньому духовенства. По одержанні на це відповіди св. Синоду, в свій час Організаційний Комітет подасть її до відома громадянству.

Президія Організаційного Комітету:
Д-р Річинський, Ів. Власовський, Ів. Бондарук.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Нового Театру.

Красностав:
21. IV. Маруся Богуславка.
22. IV. Вій.
23. IV. Чесна Зузанна.
24. IV. Дні нашого життя.

Холм:
25. IV. Маруся Богуславка.
26. IV. Вій.
27. IV. Чесна Зузанна.
28. IV. Запорожець за Дунаєм.

Райовец:
29. IV. Барон Кіммель.
30. IV. Ніч під Івана Купала. 1818 1-?

Безплатний підготовляючий курс до вступного іспиту до I. кл. української гімназії уладжує від половини мая до кінця червня філія Учительської Громади в Станиславові. Устні і письменні зголошення приймає до кінця квітня проф. д-р Сава Никифорак, вул. Липова 44. 3—3

Табор пластунів пошукує на липень ц. р. кухаря. Платня після умови. Зголошуватися особисто або листовно до п. Качмарського В. Львів, вул. Вишневецьких 2. II. п. до 15. травня ц. р. (Члени б. У.Г.А. мають першенство). 1-1

Порядок Богослужень в Архикатедральній Церкві св. Юра — в Празник Воскресения Христового. Вел. Четвер 21. IV.: год. 8·30 Архієрейська Служба Божа св. Василія Вел. з Вечірнею, Свячення Антимінсів, Мира і умивання ніг. Год. 6. веч. Страсти. Вел. Пятниця 22. IV.: год. 9. р. Царські Часи; год. 11. Вечірня Вел. і внесення Плащаниці, Акафіст Гробу Христовому; год. 4·30 поп. Псальми — відспіває Львів. Боян; год. 6 веч. Єрусалимська Утреня. Вел. Субота 23. IV. год. 8·30 р. Служба Божа Василія Вел. з Вечірнею; год. 5.30 поп. Надгробне; год. 6 веч. Утреня Воскресна. Неділя-Воскресеніє Г. Н. І. Хр. — 24. IV.: год. 6 р. 1. читана Служба Божа, проповідь; год. 10 р. Архієрейська Служба Божа; год. 5 поп. Вечірня і Проповідь. В Св. Понеділок і Второк порядок як звичайно.

Порядок Богослужень в церкві Успенія Пр. Діви Марії (Волоській). Великий четвер. Год. 8·3 .; Сл. Б. Василія Вел. Год. 6. вечером: Страсти Г. Н. І. Хр. — Велика пятниця. Год. 8·30 рано: Царські часи. Год. 11. рано: Вечірня. Год. 12. рано: Обхід з Плащаницею. Год. 6. вечером: Псальми, Надгробна Утреня. — Велика субота. Год. 8·30 рано: Служба Божа св. Василія Вел. — Світле Воскресення Г. Н. І. Хр. Год. 4·30 рано: Надгробне, обхід і Воскресна Утреня. Год. 10 рано: Співана Служба Божа. Читані Служби Божі що години від 6. рано почавши. Послідня читана Сл. Б. о год. 12-ій. Год. 4·30 попол. Вечірня і проповідь. — Світлий понеділок і второк. Всі Богослуження як звичайно т. є о год. 6. рано Утреня і 1-а читана Служба Божа, о год. 10. рано співана Служба Божа і проповідь, о год. 12 рано читана Служба Божа, о год. 4. попол. Вечірня і проповідь. — Львів, дня 20. квітня 1926. — *Управа парохії.* 1—2

Впр. Отців Парохів що уладжують місії, просить двох знайдів УГА., які займаються продажю девоціоналів, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперід про речинець місії на адресу: П. Яків у Заплітові п. [illegible] людям а в цей спосіб помогти своїм [illegible] ний спосіб заробити собі на прожиток. [illegible]